

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGÉS CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult: Bétsből, Pénteken, December 17-ik napján, 1813-dik esztendőben.

Negy. Britannia.

A' múlt Sz. András Havának 4-ik napján újabbán öszve gyűlt London városában az Angliai Parlamentum, mellynek első ülését, a' mint a' Német Országi Correspondens, és az Augsburgi közönséges újság levelek előadják, illy fontos beszéddel nyitotta fel a' regens hertzeg:

„Lord Uraim (Nagyságos Uraim) és Uraim! Mélységes fájdalommal kell jelen-
tenem az Eő Felsége súlyos betegségének
további tartását. — Azoknak a' nagy és
fényes győzelmeknek, mellyekkel az Isteni
gondviselésnek tettett az Eő Kir. Fel-
sége és szövetséges Társai fegyvereiket meg-
áldani, Európára nézve igen fontos követ-
kezési vannak. A' Vittoriai ditsőséges és
elválasztó győzelem után egészen a' Pi-
renéusi hegyekre nyomultak előbre a' szö-
vetséges seregek; hejzába erőlködött az el-
lenség azokat a' hegyeket és állásokat vissza-
nyerni, mellyeket elbagyni kéntelen volt,
a' Sz. Sebestyáni erősség kéntelen volt ma-
gát feladni, végtére is a' Frantzia határok-
kon telepedtek le a' győzelmies seregek.
Ezekből a' sok fényes győzelmekből, a'
fő Vezérnek Lord *Wellingtonnak* hadi-
mesterségben való esméretség, az ő vezérlé-
se alatt lévő hadi seregeknek áthatatosságo-
kat, győzhetetlen bátorságokat egész meg-
elégedéssel által láthattyak Kigyelmelek.”

„Minekutánna Európa északi részében
a' fegyvernyugvás ideje eltelt, és az Aus-
triai Császár Frantzia Ország ellen hadat
ízent volna, szíves egyetértés támadt a'
szövetséges Fejedelmek közt az ő nagysze-
rentséjekre, mellynek következései még
a' várakozást is felül múlták. — A' Sleziá-
ban Kulm és Dennewitz mellett a' Frantzia
hadi seregeken vett fényes győzelmek
által az ellenségnek minden Austriai's
Prussziai Statusokba való bemenetelre for-
dított erőlködésék hejzábaavalóvá tétetett.
Az ezen győzelmek után sok olly hadi
munkák következtek, mellyeknek bölts,
okos, és szerentsés eszközések mind azokat
a' plánumokat, mellyeket Frantzia Ország
uralkodója, a' háborúnak elkezdődése előtt,
vakmerően magában főzött, semmivé tétet-
tek, nemcsak, hanem egyszersmind az ő
vezérlése alatt volt armádájának nagyobb
része elfogattatott, semmivé tétetett.”

„Illy fényes és elválasztó győzdel-
mekről Európának semmi krónikaiban em-
lekezet nintsen. A' midőn ezen szöve-
tséges hadi seregek a' magok vitezségeket
a' hadi ditsőségnek leg felsőbb poltzára
emelték, azoknak a' Fejedelmeknek, a'
kik ezen szent ügyben a' nemzeti függet-
lenséget, mint armádáiknak vezérét, olly
ditsőségösen eleikbe rajzolták, haláddal
fognak Kigyelmelek fizetni, és halandok
lesznek arra, hogy én azt az alliantia.

alkotmányt illendő módon segíthessem, melly kiváltképen az Orosz Császárnak nagy lelkűségétől, és minden önnön haszonkeresés nélkül vette eredetét, a' több szövetséges Fejedelmek által kívánatos erővel gyámolítottatott, és a' száraz Európában fontos változásokat szült.

„Azokat a' különbkülömbféle szövetségeket, mellyeket én az Északi Hatalmasságokkal szerzettem, mihelyt azoknak jóváhagyásokat veszem, mindjárt Kigyelmeitek eleibe fogom terjeszteni. Azt az allianziát, és megegyezést is közölni fogom Kigyelmeitekkel, mellyet az Austriai Császárral kötöttem, és ezen megegyezés a' Bavariai Királynak a' szövetséges Fejedelmek melé való állása által nagyon megerősödött. Nagy bizodalommal vagyok az eránt, hogy Kigyelmeitek ezt az Austriai Kormányzsekkal szerzett régi allianziának, avagy szövetségnek megújítását különös megelégedéssel fogják venni, és nekem meg fogják engedni, hogy ezen hatalmas Ház össze szövetekezését, a' mennyire csak lehet, segíthessem.

„A' Nagy Britannia, és az északi Amerikai Statusok közt támadt háboru ugyan még most is tart, mindazáltal örömmel jelelhetem Kigyelmeiteknek, hogy azon Köztársaságoknak, Kanada elfoglaltatására tett minden intézeteit az ő Kir. Felsége hadi népének vitézsége, és Amerikai jobbjáynak eránta való szíves hajlandósága egészen megszüenyítették. — Mivel Nagy Britannia, maga szövetséges társaival egyetemben, a' szabad nemzetek közönséges ellenségei ellen körömszakadásig iparkodik; fájlalni lehet, hogy egy olly ellensége támadt, kinek valóságos haszna a' jelenvaló háborúnak végződése után, a' mi hasznunkal egyenlő leszén. — Az egész világ tudja, hogy ebben a' háborúban Anglia a' megtámadó rész nem volt. Ennek a' háborúnak végződésére még eddig semmi hajlandóságát nem tapasztaltam az Amerikai Szövetséges Statusoknak kormányzsekké-

ben, olly hajlandóságot, melly az Eő Felsége jobbjáynak hasznokra tzelzött volna. Én mindazáltal mindekor kész vagyok evvel a' Kormányzsekkkel barátságosan megeyezni, és N. Britannianak hasznára, s dítösségére szolgáló alkuba ereszkedni. — Ezekből állott az Angliai Regens Hertzenek a' Felső Parlamentum tagjaihoz mondott beszédje.

Abban a' beszédjében, mellyet az alsó Parlamentum gyűllésében ezen alkalmatossággal a' regens Hertzenek mondott, nagyon fájlallya; hogy újabb költségeket kell a' jelenvaló igen költséges háborúnak folytatására, a' jövő esztendőre kívánni; reményli mindazáltal, hogy annak a' sok inségnek, mellyel Frantzia Országnak telhetetlen dítösségre vágyódó uralkodója Európát régtől fogva nyomja, nem sokára véget vet az Isteni bölts gondviselés. — Sem én, így szöll továbbá a' regens Hertzenek, sem az Eő Kir. Felsége frígyes baráti semmi akadályt nem kívánuak a' békeség eleibe vetni az által, hogy olly aldozattételt kívánnak Frantzia Országtól, melly annak, mint nemzetnek betsülletével és igasságos jussaival nem ellenkezik. Mindazáltal egyedül az állandóság s alhatatosság által lehet ezt a' háborút elvégezni, a' nemzeteknek függetlenséget, és Európának állandó tsendességet szerezni.

Frantzia Birodatom.

A' Frantzia Kormányzsekknek azon végzésére, melly szerint 300 ezer Conscriptusok fognak a' jelenvaló háborúnak folytatására kiállittatni, olly jegyzés adattatott ki a' Prágai újság leveleknek 3-ik Decemberi darabjában: Ha azok a' 300 ezer emberek, a' kikről ezen végzésben emlékeztet tétetődik, azon 280 ezer embereken kívül vannak, a' kik a' múlt October 11-ik napján hadi szolgálatra rondeltettek, e' szerint e' folyó 1813-ik esztendőben egy milliom, száz negyven ezer ember ál-

hatott ki Frantzia Országban a fegyver vi-
seletre, kiknek leg alább fele eltöröltet-
tetett, elfogattatott, egy szóval Frantzia Or-
szágra nézve elvesztett. Lehetetlen, hogy
a Frantzia nemzet annyira megvakított,
vagy olly néma szolgaságba vettetett vol-
na, hogy az illy rendkívül való végzése-
nek hallására, szájról szájra illy kérdést ne
adna: Mire való ez a megbetsülhetetlen ál-
dozat? Kitől származik ez a nagy vesze-
delem, mellynek elhárítására illy rendkí-
vül való intézetek kívántatnak? Talán min-
den szövetséges Fejedelmek ellenünk tá-
madtak, vagy talán minden Europai népe-
ket a hódoltatásnak dühössége szédített
meg? Vagy talán mindnyájan bosszút akar-
nak rajtunk állani azokért a sok gonoszor-
kért, mellyeket mi nekik okoztunk? Vagy
talán azért, hogy utolsó vértseppün-
ket, és végső erőnket is kotzkáztassuk egy
olly békességnek elkerülésére, melly min-
ket örökös gyalázatba, s végső veszedele-
mbe ejtene?

„Mindazáltal országunknak okosabb
része köz egyetértéssel azt fogja monda-
ni: Semmiképen nem! A mi úgy nevezett
ellenségeink nekünk nem ellenségeink,
nem azért nyúltak fegyverhez, hogy máso-
kat elnyomjanak, vagyonaiktól megfossza-
nak, rajtunk tirannuskodjanak, avagy ve-
lünk tirannus módon bánnyanak, hanem
hogy ők magok se nyomattassanak, foszta-
tassanak, és tirannuskodtassanak tovább,
ők tulajdon függetlenségükért hadakoznak,
azt meg is nyerik, sok van mellettük, és
mi is tsábíthatná el őket e világon, hogy
törvény regulájokról lemondván, alattök-
valóikat szemlátomást veszedelembé ejtven,
szomszédjaikról való uralkodásra vágyó-
dóknak. A bosszúállás sem lelkesíti őket.
Nem voltunk é velek együtt mi is szeren-
tséltlenek? Hát az a nyomorgatás, az az
inség, mellyet mi minden lépésünkön,
nyomásunkon másokra kiterjesztettünk, nem
feszítődött é minékünk kétfős mértékben
vissza? Ha szinte halgatunk is; de nem

kívánnjuk é mi is nagy nyughatatlanossággal
a mi megszabadulásunkat? Hogyha tehát
az az áldozat (érti azt a 300000 embert
mellyet a Fr. Kormányzók a nemzetül
kíván) melly most föllünk kívántatik, a
reánk következő védelemnek elhárítá-
sára szükséges, azért szükséges, mivel
az a békesség, mellyel a szövetséges Fe-
jedelmek minket megkínáltak, bátorságunkat,
hődőségünket, és nemzeti betsülte-
tünket örökre eltemetné! A mi bátorságunk,
mi tulajdonképen való erőnk, a mi termé-
szetes és mestérséges veszedelem eszköze-
ink, nemzeti elevenítő erőnk, s a milia-
di intézeteink által tökéletes fundamen-
tomra van állítva. — A hódoltatások, tá-
vollévő hirtokok, s az idegen nemzeteken
szabad akarat szerént való uralkodás, azo-
kat nem csak nem nagyították, sőt inkább
mint szüntelen való háborúnak kütfjei,
minket mindenkor nyughatatlanoktatnak,
megerőtlenítnek, megrázkodtatnak. Azon
naptól fogva, mellyen Frantzia Ország a
maga valóságos és törvényes határai közé
vissza tér, erősebb, győzhetetlenebb, és
semmi Europai Uatalmasságtól nem félhe-
tő leszen Frantzia Ország.”

Ha voltaképen megfontoljuk, melly
sok és haszontalan áldozatokat tett Frantzia
Ország a Napoleon Császár uralkodása alatt
egynehány, s nevezetessen a múlt 1812-
ik, és a most folyó 1813-ik esztendőben,
tsudálni lehet, hogy ők ellene a nemzet
eddig fel nem támadt. A múlt 1812-ik esz-
tendőben, a miképen a Német Országi
Correspondens megjegyzi, az Orosz Biro-
dalom ellen való háborút 616500 emberrel
kezdette el a Frantzia Császár, a kiket 11
apróbb armádákra vagy sereg osztályokra
osztott fel. Az 1-ső armádának vezérlését,
melly 80000 főből állott Marsal Davoust-
ra — a 2-ikat, és 45000 főből állót Mar-
sal Oudinotra — a 3-ikat és hasonlóké-
pen 45000 főből állót Ney Marsalra — a
4-iket és 35500 főből állót az Olasz Orszá-
gi Vice Királyra — az 5-iket és 30000

főből állót elsöben a' Westfaliai Királyra 's ennek hazaküldetése után Marsal *Junot* ra — a' 6-ikat és 60000 főből állót néhai *Poniatowszky* Hertzegre — a' 7-iket és 30000 főből állót *Reynier* Fr. Generálra — a' 8-ikat és 60000 főből állót Marsal *Victorra* — a' 9-iket és 35000 főből állót *Moncey* Marsalra — a' 10-iket Marsal *Augerora* — a' 11-iket, melly Austriai hadi seregekből állott, hertzeg *Schwarzenbergre*; az egész Fr. lovaságot, melly a' könnyű gyalogsággal együtt 35000 emberre ment, a' Nápolyi Királyra bízta vala. Az ágyúknak 1194 darabra, a' puskaporos szekezeknek 2768-ra ment a' számok.

Ebből a' roppant hadi seregből a' *Witpky* verekedésben (Lithvaniában) 3600 köz ember, 3 Oberster, 7 Stabalis, és 93 tiszt veszett el; a' *Smolensko*i, Aug. 19-ik napján esett verekedésben 10 Generális holt meg és esett sebbe, 11 Oberster, 23 Obrsilajtinanok, 2 fő Str. Mester, 420. hadi tiszt, 's 13592 köz ember veszett el; — A' *Mohilóvi* verekedésben (Litvaniában) 2 F. Strázsamester, 2 lovas Kap. 7 gyal. Kap. 141 feltiszt, és 3982 köz ember holt meg; — a' *Walatinai* ütközetben (Smolenskonak tenger felé való szomszédtságában) 1 osztályos Generális, 4 brigadéros Generális, 17 Oberster, 316 feltiszt, 8422 köz ember veszett el. — Augustus 21-ik napjától fogva September 5-ik napjáig 1 brigadéros Generális, 2 Oberstert, a' Generál Kvártélymester Stábtól 6, a' több tisztek közzül 45 tisztet, 4391 köz embert vesztett el a' Fr. Armáda. — A' Mosaiski Septemb. 5-ik napján volt ütközetben (a' Moskai helytartóságban, a' Moszkwa folyóvíz mellett, mellyben 143000 lovas katonát, 2000 lovas artillériát, 2500 gyalog artillériát, mind öszve 180500 fegyveres embert állított ki a' Frantzia Császár) 17 osztályos, 22 brigadéros Generális, 57 Oberster, 14 F. Str. Mester, 18 gyalog, 's 103 lovas kapitányok, 105 feltiszt, a' Generál Stábtól 17 tiszt, 1367 egyéb tiszt,

és 50876 közember veszett el, és esett f. ságba. — Mind öszve 58 osztályos és brigadéros Generálisok, a' Generál Stábtól 41 tisztek, 90 Obersterek, 23 Obrsilajtinanok, 16 Fő Str. Mesterek, 114 gyalog és lovas Kapitányok, 2364 fel-tisztek és 84813 köz emberek veszték el az Orosz Császári Birodalomban fegyver által.

Hat még mennyit nem emésztett meg a' tábori nyavalya, és a' Frantzia Armádnak Moszkauból való vissza jövele alatt a' hideg, az éhség, az Orosz föld népe, és a' Kozákok, a' kik mindenütt nyomba üzték a' Frantziákat?

Wilnából a' Lithvianai hertzezségnek fő városából írják, az Orosz Csász. Kormánysekknek parantsolatjára, a' Minski helytartóságban, e' folyó esztendő Januarius hólnapjának 15-ik napjáig 18797 holt test, és 2746 döglött ló égettetett meg, ezen kívül még 30106 holt test, 27316 döglött ló találtatott megégetni való, mellyek töbnire mind a' Bereszina folyóvíz mellett találtatnak (a' hol a' Marsal *Ney* corpusából 6000 embernél többet vesztegettek el a' Kozákok, és maga is nehezen menekelhetett meg a' veszedelemtől). A' Moszkwai Helytartóságban 49754 holt ember, 's 27849 ló égettetett meg. — A' Smolensko helytartóságban Februarius 20-ik napjáig 71735 holt ember, 's 51430 ló égettetett meg. — A' Wilnai helytartóságban 72203 holt ember, és 9407 döglött ló. — a' Kalugai helytartóságban 1017 döglött ló, 's 4384 holt test; mind öszve 243612 holt ember, 's 123133 döglött ló égettetett meg e' folyó esztendő első fertályában az Orosz Kormánysekk parantsolatjára az Orosz Birodalomnak azon tartományiban, mellyekben a' Frantzia Csász. Armáda megfordult.

Hány ezer embere veszett el a' Frantzia Császárnak e' folyó esztendőben Május első napjától fogva, de kiváltképen a' Lipsiai, Hanai és több ütközetekben, bizonyosan meghatározni nem tudjuk, a' szó-

vetséges seregek, sőt magok a' Frantziák sem tudják még most, és ha tudnák is, meg nem vallanák örökös gyalázatjokra.

Hadi Történetek.

I. A' Rajna mellyékén.

Képzelní sem lehet azt a' nagy hadi készületet, mellyet a' Szövetséges Hatalmasságok, és a' hozzájuk állott Német Országi Fejedelmek a' Frantziák ellen való háborúnak egész erővel leendő folytatására tétetnek, kiváltképen a' Frantzia Kormány-széknak azon végzése után, melly szerint 300000 főből álló Concriptusokat igyekeznek kiállítani. Azon a' szoros úton, melly *Bergstrásznak* (deákúl *Strada Montának*) nevezetik, és a' Rajna mellett Darmstadtól fogva Hejdelbergáig hat mértföldre nyúlik, s mellynek egy része a' Hessen-Darmstadtí Fejedelmi Házhöz, más része az Erpachi Grófi Familiához, a' többi pedig, és leg nagyobb része a' Moguntziai és Palatinatusi Vál. Fejedelemségekhez tartozik, éjjel nappal marsiroznak Hejdelberga felé, a' szövetséges hadiseregek, sokágyúk és munitziós szekerek, melly környüállásokból azt lehet ítélni, hogy a' szövetséges hadi seregeknek nagyobb része Manheim és Hejdelberg közt szándékozik a' Rajna vízének bal partjára általl menni.

Hogy ez a' vélekedés helytelen nem legyen, abból lehet kihúzni, hogy az egyesült armádáknak fő vezére, Feldmarsal *Schwarzenberg* Eő Hertzegsége, a' 10-ik Decemberi Frankfurti tudósítások szerint, azon megeldözött éjjel útazott onnan el, hogy *Constantin* Orosz nagy Hertzeg is azon nap reggelén indult el az Orosz testőrző seregnak lovas osztályával, és hogy a' Német Birodalomban tanyázott Orosz tartalék sereg is a' Rajna mellyékére menni parantsoltatott minden ahöz tartozó tábori eszközökkel egyetemben.

II. Északi Német Országban.

A' Kasseli közönséges újság levelék szerént, a' múlt Novemb. 27-ik napján olly rendelés adattatott ki a' Frantzia járom alól egészen felszabadult Hannoverai Vál. Fejedelemségben, hogy minden ahöz tartozó tartományokban hazavédclmező seregek állitassanak fel, hogy minden fegyvert fogható férfi lakosok 30 batallionura, s minden batallion 4 kompániára osztattasson fel; hogy minden ép és egészséges férfi a' 18 esztendőskötől fogva a' 30 esztendőskötig, minden karra, rendre, születésre, és rangra való tekintet nélkül köteles legyen hazájának ellenség ellen való védelmezésére. Hogyha a' megkívántató szám a' 18 esztendőskötől a' 30 esztendőskötig ki nem telne, azon esetre a' 30 esztendón felül valók a' 40 esztendőskötig a' haza védelmezők közé tartoznak.

Azok a' Hannoverai katonasághoz tartozó allitiztek és katonák, a' kik 1803-ik esztendőben a' Hannoverai hadi seregeknek szellyel osztattatásokkor még penzióban nem voltak, minden idejekre s egyéb másokkal való erányosságokra nézve, ha a' hadi szolgálatra alkalmatosak, és még nintsenek hadi szolgálathoz, a' hazaörző seregek közt való szolgálatra kötelesek lesznek. Ahözkepest mindjárt minden hazavédclmére köteles férfi lakosok, szorosán, s lelkiismeret szerént irattassanak fel. Azok, a' kik ezen szolgálattól magokat kibuzzák, minden Hannoverai tartományokban taláztató birtokaiktól, és vagyonaiktól megfosztatnak, és ha megtalálatnak, a' katonák közé fognak adatni, a' háború végződése után sem leszen jussok elbotsátást magoknak kérni. Minden kerületben egy különös Commissió fog kinevezettni ezenn tárgynak folytatására.

A' Kompániák azok közzül formálatnak 1.) a' kik a' Haza szolgálattjára önként

ajánlják magokat, melyre minden hadi szolgálatra alkalmas személyek minden különbség nélkül bévétetnek. Ezeknek az ígértetik, hogy a' polgári 's hadi hivataloknak keresésében fleg nagyobb tekintet leszzen rájok; hogy azok, a' kik a' majortól vagy mezei gazdaságoktól vétetődnek el, azok ismét annál fognak kenyeret nyerni, hogy a' jobbágyok az adófizetés-től, és úrbolgától hat esztendeig szabadak lesznek.

A' hazavédelmezői szolgálat alól a' következők vétetnek ki: 1.) Minden hibás testű és beteges személyek — 2.) A' kik valóságos hadi szolgálatban vannak. — 3.) Minden egyházi 's iskolai hivatalokban helyheztetett személyek. — 4.) Minden közönséges hivatal viselők; hogyha mindazáltal előjáróknak engedelmekkel, önként, és ha egyéb hivatalbéli környülállások engedi, ők is bévétetnek a' hazavédelmezők közé.

Nem egészen vétetődnek ki ezen szolgálat alól, hanem a' tartalék seregekhez fognak tartozni: A' kik e' most folyó esztendő October hónap első napja előtt már megházasodtak, és özvegy emberek, ha gyermekeik vannak — 2.) olyanok; a' kik meg bizonyíthatták, hogy ő nállok nélkül familiájok meg nem élhet. — 3.) az árván maradt birtokosok, gazdák, majerosok — 4.) Az özvegyeknek egyetlenegy fíjok, és táplálójok — 5.) Mindazok, a' kik meg bizonyíthatták, hogy segítség nélkül szükölködő rokonjaiknak egyedül való táplálójok, vagy más familiabéli egyes-

ségek miatt el nem mehetnek, vagy a' kiknek igen fontos okok van a' hazavédelmezők közé való nem meneteire, melyet a' rendelt Commissariusoknak kell megvizsgálni, és megítélni. — 6.) Senki magá helyett mást nem állíthat; mindazáltal elterelheti a' maga nyilat, avagy sorsát, a' melyet, tudniillik, a' szolgálatra nézve húzni fog; de enek a' sorstserelésnek is az Előjárók előtt kell megესni.

T u d ó s í t á s.

Egy vagy két jó születésű és neveltetésű, írni 's olvasni jól tudó, 12 és 15 esztendők közt lévő magyar ifjú kívántatik egy ide való magyar tipográfiába. Nem szükség, hogy az ifjak németül tudjanak, minthogy Bétsben a' Német nyelvet alkalmasint megtanulják, magyarul pedig beszélni, vagy a' Magyar Kurir kiadóival, vagy a' tipografus gazdával, vagy más magyar urakkal mindenkor elég alkalmas-ságok van.

A' kinek tehát kedve volna fiát a' tipográfia mesterségre adni, ne sajnálja vagy Dokt. *Decsy Sámuel* urat, a' Magyar Kurir elsőbb kiadóját, vagy magát a' Tipografust *Háykul Antal* urat előre tudósítani, hogy rendelés tételódhessék az ifjak felfogadására. — A' tanulás ideje hat esztendő, mely idő alatt kosztot, ruhát, 's szállást fognak kapni az ifjak, felszabadulás idejekor pedig főtől talpig tisztességes új öltözetet. Úti költségére Bétsig V. Cz. 10 forintot kap az ifjú.

Dec. 15-ik napján aultak 100 Forint Conventziós pénzért 188 1/2 f. tot Váltó tételében.